

АКТ
ЛІСОПАТОЛОГІЧНОГО ОБСТЕЖЕННЯ ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ
ПО СПЕЦІАЛІЗОВАНИЙ ВИРОБНИЧИЙ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ КООПЕРАТИВ "СЕЛЯНСЬКИЙ ЛІС"

«27» 10 2025

м Костопіль Рівненського району
Рівненської області

На звернення Спеціалізованого виробничого сільськогосподарського кооперативу "Селянський ліс" (далі – СВСК «Селянський ліс») № 158 від 20.10.2025 року, нами: провідним інженером-лісопатологом сектору моніторингу стану лісових насаджень філії "Рівнелісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" Русланом МАЦЕЛИКОМ, начальником відділу мисливського господарства охорони та захисту лісів Північно-Західного міжрегіонального управління лісового та мисливського господарства Володимиром КАСЯНЧУКОМ, головним лісничим СВСК «Селянський ліс» Михайлом УДОДОМ, інженером лісокористування СВСК «Селянський ліс» Анастасії ЮЩУК, інженером лісового господарства СВСК «Селянський ліс» Олена МАЦЕРУК, інженером лісових культур СВСК «Селянський ліс» Світлани ЗАХОЖОЇ, та посадових осіб лісництв СВСК «Селянський ліс»: лісничого Звіздівського лісництва Максима НАУМЧУКА, лісничого Маломидського лісництва Андрія ЮСЬКОВА, лісничої Костопільського лісництва Ольги ТІТ, проведено лісопатологічне обстеження лісових насаджень по СВСК «Селянський ліс», що потребують заходів з поліпшення санітарного стану лісів на 2026 рік, у відповідності до п. 3 , «Санітарних правилах в лісах України», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 27 липня 1995 р. № 555, (далі – СПЛУ).

- Коротка таксаційна характеристика вказана згідно, матеріалів базового лісовпорядкування 2018 року, станом на 01.01.2019 року по СВСК «Селянський ліс»;
- У відповідності до пункту 5 абзац 10 СПЛУ, повідомлення про появу ознак погіршення санітарного стану лісових насаджень представлено;
- Лісопатологічне обстеження, проводилося спеціалістами філії "Рівнелісозахист" ДСЛП "Київлісозахист" було проведене: 22-24.10.2025 року та 27.10.2025 року, без наявності відводів під заходи поліпшення санітарного стану лісів;

Насадження обстежені на загальній площі – 213,0 гектара, що зазначені в лісопатологічному журналі:

Лісництво (рочище)	Номер парцелу	Номер вилучу	Площа вилучу - гектара	Номер підвигу	Коротка таксаційна характеристика післядослідження відповідно до матеріалів лісовпорядкування										Вид заплянованих заходів	Причини призначення заходів	Орієнтовний індекс пораники по підлягас вірбу/буванню, м ² на 1 га	Інтенсивність ураження, %	Ступінь ураження
					Площа осередку	загальна	склада	вік, років	повнота	бонітет	середня висота, м	середній діаметр, см	тажк. деревостану, куб. метрів на 1 га	Категорія цінності					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Костопільське	3	10	4.1		4.1	8ВЛЧ2БП+ОС+СЗ	56	0.70	2	21	26	250	4	ВСП	стовбурова гниль, несправжній трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий заболонник, березовий рогохвіст)	20	8	слабка	
Костопільське	3	11	1.5		1.5	10СЗ	45	0.60	1	18	24	210	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	30	14	середня	
Костопільське	3	12	2.3		2.3	5СЗ3БП+ОС+ВЛЧ	60	0.70	1	20	28	200	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	30	15	середня	
Костопільське	3	18	0.6		0.6	10СЗ	51	0.60	2	17	24	170	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	25	15	середня	
Костопільське	6	3	4.0	(2)	3.3	10СЗ	71	0.70	1	23	26	360	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	20	6	слабка	
Костопільське	6	24	2.4	(2)	1.8	10СЗК	36	0.70	1	15	16	200	4	ВСП	коренева губка, стовбурові шкідники (великий та малий соснові лубоди)	20	10	середня	
Костопільське	7	25	3.8		3.8	6СЗ(71)3СЗ(46)1СЗ(96)	71	0.70	1	22	32	300	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	25	8	слабка	
Костопільське	7	26	2.2		2.2	10СЗ	71	0.70	1	25	32	390	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	20	5	слабка	
Костопільське	7	34	3.1	(2)	2.9	9СЗ1БП+ОС	71	0.70	1	23	28	300	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	25	8	слабка	
Костопільське	7	27	4.5		4.5	6ВЛЧ2СЗ2БП+ОС	56	0.70	1	23	26	300	4	ВСП	стовбурова гниль, несправжній трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий заболонник, березовий рогохвіст)	30	10	середня	
Костопільське	17	6	1.7		1.7	5ОС2БП2ВЛЧ1СЗ	61	0.50	2	22	26	180	4	ВСП	стовбурова гниль, несправжній трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий заболонник, березовий рогохвіст)	15	8	слабка	
Костопільське	19	8	6.0		6.0	7ВЛЧ2БП1ОС+СЗ	51	0.60	2	18	24	160	4	ВСП	стовбурова гниль, несправжній трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий заболонник, березовий рогохвіст)	25	16	середня	
Звіздівське	13	27	10.3	(3)	9.3	10СЗК	52	0.55	1А	21	24	240	4	ВСП	коренева губка, стовбурові шкідники (великий та малий соснові лубоди)	30	13	середня	
Звіздівське	18	24	7.0		7.0	10СЗК	63	0.75	1А	26	30	430	4	ВСП	коренева губка, стовбурові шкідники (великий та малий соснові лубоди)	30	7	слабка	
Звіздівське	19	13	7.5		7.5	10СЗ+ДЗ+БП	66	0.65	1А	25	32	350	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	35	10	середня	
Звіздівське	19	4	8.4		8.4	5СЗ4БП1ВЛЧ+ОС+ДЗ	71	0.65	1	24	32	250	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	15	6	слабка	
Звіздівське	25	7	17.5		17.5	10СЗ	76	0.60	1	24	30	300	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	30	10	середня	
Звіздівське	28	27	14.5	(2)	13.5	7СЗК3СЗ	64	0.60	1	23	30	300	4	ВСП	коренева губка, стовбурові шкідники (великий та малий соснові лубоди)	30	10	середня	
Звіздівське	32	5	11.2		11.2	10СЗК	76	0.50	1	23	32	240	4	ВСП	коренева губка, стовбурові шкідники (великий та малий соснові лубоди)	25	10	середня	
Звіздівське	39	19	8.0	(2)	7.0	10СЗ+ВЛЧ+БП	76	0.60	1	26	32	340	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	30	9	слабка	
Звіздівське	2	13	1.2		1.2	10ВЛЧ+БП+СЗ	51	0.70	2	18	20	180	4	ВСП	стовбурова гниль, несправжній трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий заболонник, березовий рогохвіст)	25	14	середня	
Звіздівське	2	12	8.3		8.3	10СЗК	71	0.60	1	23	28	290	4	ВСП	коренева губка, стовбурові шкідники (великий та малий соснові лубоди)	25	9	слабка	
Звіздівське	8	17	8.2		8.2	10СЗ	59	0.60	2	19	24	220	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	30	14	середня	
Звіздівське	14	25	4.4		4.4	10СЗ+ДЗ+БП	56	0.50	1А	24	32	260	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	15	6	слабка	
Звіздівське	18	22	5.4	(2)	4.4	10СЗ	76	0.65	1	26	30	370	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	30	8	слабка	
Звіздівське	19	12	4.0		4.0	9СЗ1БП	66	0.75	1	24	28	350	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	30	9	слабка	
Маломидське	1	2	2.9		2.9	5БП2ВЛЧ2СЗ1ОС+ЯЗ+ГЗ	56	0.60	1	23	28	220	4	ВСП	стовбурова гниль, несправжній трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий заболонник, березовий рогохвіст)	25	11	середня	
Маломидське	1	28	5.0	(2)	4.0	6БП3ВЛЧ1ОС	66	0.65	2	23	26	220	4	ВСП	стовбурова гниль, несправжній трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий заболонник, березовий рогохвіст)	30	14	середня	
Маломидське	6	33	6.0		6.0	6БП2ВЛЧ1ОС1СЗ+ДЗ+ЯЗ	55	0.70	2	20	26	190	4	ВСП	стовбурова гниль, несправжній трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий заболонник, березовий рогохвіст)	25	13	середня	
Маломидське	6	50	1.7		1.7	8ВЛЧ2БП	50	0.60	2	18	24	150	4	ВСП	стовбурова гниль, несправжній трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий заболонник, березовий рогохвіст)	30	20	середня	
Маломидське	13	39	3.8		3.8	7СЗ3БП+ВЛЧ+ОС+ДЗ	71	0.60	1	24	32	270	4	ВСП	стовбурові шкідники, (великий та малий соснові лубоди, сіня соснова златка)	30	11	середня	
Маломидське	15	2	11.0	(5)	7.9	10СЗК+БП+ВЛЧ+ОС	49	0.55	1	20	24	210	4	ВСП	коренева губка, стовбурові шкідники (великий та малий соснові лубоди)	15	7	слабка	
Маломидське	20	4	9.7	(4)	7.8	10СЗК+БП	57	0.60	1	21	24	260	4	ВСП	коренева губка, стовбурові шкідники (великий та малий соснові лубоди)	30	12	середня	
Маломидське	29	32	2.0		2.0	10ВЛЧ+БП+СЗ	51	0.70	2	19	22	190	4	ВСП	стовбурова гниль, несправжній трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий заболонник, березовий рогохвіст)	30	16	середня	

Маломидське	28	27	7.0		7.0	10ВЛЧ+БП+СЗ	46	0.70	2	19	22	190	4	ВСП	стовбура гниль, несправний трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий)	30	16	середні
Маломидське	28	45	7.5		7.5	10ВЛЧ+БП+СЗ	56	0.70	2	19	22	190	4	ВСП	стовбура гниль, несправний трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий)	30	16	середні
Маломидське	30	23	6.4		6.4	9ВЛЧ+БП+ОС+ДЗ+ЯЗ+ЛПД	56	0.70	2	20	22	200	4	ВСП	стовбура гниль, несправний трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий)	35	18	середні
Маломидське	31	15	9.4		9.4	10СЗК	57	0.60	1А	23	28	290	4	ВСП	стовбура гниль, несправний трутовик, справжній трутовик, стовбурові шкідники (заболонник струменястий, березовий)	30	10	середні
Разом виявлено по підприємству:					213.0													
В тому числі:					0.0	відпада	слабка	середня	сильна									
					213.0		69.4	143.6										
Шкідники					81.8	відпада	слабка	середня	сильна									
стовбурові шкідники					81.8		40.4	41.4										
Хвороби					131.2	відпада	слабка	середня	сильна									
березова губка							29.0	102.2										
Коренева губка					76.2		23.2	53.0										
Несправний осиковий трутовик																		
соснова губка																		
стовбура гниль					55.0		5.8	49.2										
Інші причини						відпада	слабка	середня	сильна									
вітровал, бурелом																		
Засорашеність																		

Лісопатологічна характеристика:

Основною причиною всихання хвойних насаджень є ураження стовбуровими шкідниками. В насадженнях, до складу яких входить сосна звичайна, наявні дерева: дуже ослаблені (III – категорія стану), всихаючі (IV – категорія стану) та сухостійних (VI – категорія стану), уражені та відпрацьовані стовбуровими шкідниками.

Заселеність дерев сосни звичайної, стовбуровими шкідниками, визначається за їх типовими ознаками. У зоні товстої кори (нижня частина стовбура) виявлені пошкодження (при відлущенні відмерлої кори, чітко видно ознаки життєдіяльності стовбурових шкідників, а саме маточні та личинкові ходи, шлюбні камери, льотні отвори, а також продукти життєдіяльності, тощо), які наносить шкідник під час заселення імаго та живлення личинок шести зубчастого короїда-стенографа *ips sexdentatus* (поверхня стовбура в районі поселення зайнята ходами повністю).

На лісовій підстилці відмічено наявність опалих пагонів з ознаками заселення сосновими лубоїдами з родини *Tomicus* (представники – малий сосновий лубоїд *Tomicus minor* та великий сосновий лубоїд *Tomicus piniperda*) та синьою сосною златкою *Phaenops cyanea*. Опалі пагони світло зеленого або жовтуватого кольору; мають характерні місця занурення дорослих особин до гілок. У нижній частині стовбура деревостанів V та VI категорій санітарного стану відмічено типові пошкодження тканин стовбура, які наносять ксилофаги з групи деструкторів – Вусачі *Gerambycidae* та Златки *Buprestidae*.

Додатково оцінюючі (окомірно у відсотках) стан крон та стовбурів, кількість сухих гілок та опалих пагонів, можна сказати про ймовірне заселення стовбуровими шкідниками дерев III – категорії санітарного стану.

У відповідності до п. 17 СПЛУ, під час відбору свіжозаселених стовбуровими шкідниками дерев для рубки, враховується загальний стан таких дерев. Свіжозаселені комахами-камбіофагами дерева підлягають першочерговому вилученню із деревостанів.

В ході лісопатологічного обстеження спостерігається, що насадження є частково пошкодженні в наслідок – стихійного лиха (сильних поривчастих вітрів, вітровалу та бурелому), що пройшли на території СВСК «Селянський ліс», в 2025 році.

Вітровалом та буреломом пошкодженні, як хвойні так і листяні породи.

В насадженнях, що обстежуються спостерігається значна частина дерев різних порід зі зламаними навпіл стовбурами і обламаними кронами (з відхиленням стовбура

більш ніж на 30 градусів від вертикальної осі) та хмизу за рахунок чого створюється велика захаращеність.

У відповідності до пункту 16 СПЛУ, у насадженнях, пошкоджених вітром і внаслідок аварій та стихійного лиха, в першу чергу для рубки призначаються дерева з поваленими чи зламаними стовбурами.

В соснових насадженнях виявлено діючі осекредки кореневої губки (*Heterobasidion annosum*), спостерігається куртинний характер всихання (коренева губка визначена при базовому лісовпорядкуванні). Характерною ознакою ураження є ажурність крони, укорочення хвої, блідозелений відтінок, хвоя легко осипається, пізніше жовтіє, буріє, передчасно опадає, зменшується річний приріст. В подальшому насадження заселяються стовбуровими шкідниками (великим та малим сосновим лубоїдом, синьою сосною златкою, стовбуровимсосновим смолюхом). В насадженні поутворювались галявини від проведених раніше рубок.

Виявлено поодинокі ураження листяних насаджень стовбуровими гнилями, до складу яких входять дерева: берези, вільхи та осики. Значна частина дерев, що відносяться до IV категорії санітарного стану з ознаками загнивання кореневої системи, наявні значні розтріскування в комлевій частині стовбура, що формує собою великі поздовжні язви з бурою та іржисто-бурою гниллю.

У листяних насадженнях, відмічається суховершинність, червонувато-бурий колір ураженої деревини, наявність пустот, розтріскування річних кілець. Спостерігається значна частина дерев, що відносяться до IV категорії санітарного стану з ознаками загнивання кореневої системи, наявні розтріскування в комлевій частині стовбура, що формує собою великі язви з стовбуровою гниллю (високий ступінь ажурності крони, незначний приріст, листя дуже дрібне та всихає, суховершинність, наявні сухі скелетні гілки в різних частинах стовбура). Поодинокі спостерігаються дерева V категорії санітарного стану (заселені та відпрацьовані стовбуровими комахами) та VI категорії санітарного стану (відсутність листя, гілок другого та третього порядків, опадання кори). Дерев різних порід мають ознаки заселення стовбуровими комахами з родини вусачів *Gerambycidae* та Златок *Vuprestidae* (під корою присутні типові личинкові ходи, на стовбурі – вилітні отвори імаго).

Більшість дерев берези повислої та вільхи чорної, що входять до складу обстежених насаджень, вже досягли віку біологічної стиглості. Характерне утворення суховершинності, що досить швидко поширюється на всю крону. Негативний вплив вікових змін у берези та вільхи суттєво підсилюється бактеріальною водянкою та розвитком стовбурово-окорених гнилей, які викликані березевою губкою та несправжнім трутовиком, та в подальшому заселенням комплексом стовбурових шкідників.

В обстежених насадженнях, спостерігається наявність (осики, берези, вільхи та сосни звичайної) із плодовими тілами на висоті від 1.5 до 7 м. Частина дерев перестійна та вражена несправжнім трутовиком *Phellinus igniarius*, сосною губкою *Phellinuspinii*, та ураження берези справжнім трутовиком *Fomes fomentarius*. Хвороби викликають строкату гниль стовбура. Характер ураження – поодинокий.

Також відмічається, що наявні дерева які не відносяться до жодної з категорій технічної придатності, тобто в насадженнях накопичується неліквідна деревина (Значна частина неліквідної деревини - Ос, Бп та Сз).

Насадження швидко втрачають свої лісогосподарські та захисні властивості. В насадженнях швидкими темпами проходить накопичення низькосортної деревини. Санітарний стан даних насаджень визнано незадовільним.

Висновки та пропозиції:

1. Лісопатологічне обстеження насаджень проведено по СВСК «Селянський ліс» на загальній площі – **213,0** гектара, зокрема:

- Костопільське лісництво – 34,7 гектара;
- Звіздівське лісництво – 111,9 гектара;
- Звіздівське лісництво – 66,4 гектара;

Обстежені насадження створюють незадовільний санітарний стан, деревина втрачає свої технічні якості, проходить розповсюдження стовбурових шкідників.

2. Для наведення належного санітарного стану лісів, збереження стійкості насаджень, запобігання розвитку патологічних процесів, зменшення шкоди у лісах СВСК «Селянський ліс», що завдається шкідниками, хворобами та стихійними лихами, з метою оздоровлення насаджень у максимально стислі строки, за умови недопущення негативного впливу на навколишнє природне середовище, рекомендовано провести заходи з поліпшення санітарного стану лісів, а саме: вибіркові санітарні рубки на площі – **213,0** гектара.

3. Заходи з поліпшення санітарного стану лісів провести в 2026 році дотримуючись максимально стислих термінів. При проведенні заходів з поліпшення санітарного стану лісів передбачити застосування методів та технологій, що передбачають запобігання негативному впливу на стан навколишнього середовища.

4. Рубки провести згідно СПЛУ, термінів та норм передбачених цими правилами.

5. В осередках стовбурних шкідників, вітровалів та буреломів, заготовлену деревину вивозити в максимально стислі терміни, а за неможливості термінового вивезення корувати, лісосічні залишки утилізувати.

6. Осередки стовбурових шкідників та стовбурових гнилей, які зафіксовані під час лісопатологічного обстеження підлягають моніторингу санітарного стану насаджень державною лісовою охороною Дубенського надлісництва, та у разі не зафіксованого осередку вторинних шкідників на обліку підприємства вони підлягають обов'язковій фіксації.

7. Державній лісовій охороні СВСК «Селянський ліс» вести постійний нагляд за суміжними насадженнями. При виявленні осередків шкідників та хвороб лісу, в найкоротші термін проектувати заходи з поліпшення санітарного стану лісів. Осередки шкідників та хвороб лісу, виявлені лісопатологічним обстеженням, поставити на облік, згідно з лісопатологічним журналом.

8. При проведенні відводів, під вибіркові санітарні рубки, в частинах насаджень середнього та сильного ступеня інтенсивності ураження, враховувати факти зниження повноти нижче критичної (у відповідності до діючих СПЛУ), та при фактичному встановленні даних фактів проектувати в місцях інтенсивної рубки проведення суцільних санітарних рубок.

9. Спеціалістам СВСК «Селянський ліс», при виявленні червонокнижних рослин та тварин, діяти згідно з чинним законодавством.

Акт складено в 3-ох примірниках:

- 1-й: філії «Рівнелісозахист» ДСЛП «Київлісозахист»;
- 2-й СВСК «Селянський ліс»;
- 3-й: Північно-Західному міжрегіональному управлінню лісового та мисливського господарства;

Акт підписали:

Провідний інженер-лісопатолог
сектору моніторингу
стану лісових насаджень
філії «Рівнелісозахист»
ДСЛП «Київлісозахист»

Руслан МАЦЕЛИК

Начальник відділу мисливського господарства,
охорони та захисту лісів Північно-Західного
міжрегіонального управління лісового
та мисливського господарства

Володимир КАСЯНЧУК

Головний лісничий
СВСК «Селянський ліс»

Михайло УДОД

Інженер лісокористування
СВСК «Селянський ліс»

Анастасія ЮЩУК

Інженер лісового господарства
СВСК «Селянський ліс»

Олена МАЦЕРУК

Інженер лісових культур
СВСК «Селянський ліс»

Світлана ЗАХОЖА

Лісничий Звіздівського лісництва

Максим НАУМЧУК

Лісничий Маломидського лісництва

Андрій ЮСЬКОВ

Лісничка Костопільського лісництва

Ольга ТІТ